

Рецензія на дисертацію
Грищук Юлії Володимирівни

“Педагогічне моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов у системі післядипломної освіти”, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 “Освітні, педагогічні науки”

Актуальність теми дисертаций. Сучасні події, пов’язані з російським вторгненням в Україну, вимагають швидкого оновлення якості змісту підготовки військових фахівців, які здатні ефективно виконувати бойові завдання з дотриманням взаємосумісності з підрозділами збройних сил країн-членів НАТО. Відповідні трансформації сприяють адаптації нинішньої системи військової освіти до вимог європейських стандартів. Саме тому забезпечення якості освіти вимагає від викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів бути здатними не лише на високому рівні володіти методикою викладання іноземних мов, а й мати відповідну компетентність якісно діагностувати рівні розвиненості іншомовної комунікативної компетентності військовослужбовців, що дає можливість своєчасно реагувати на проблемні аспекти у їхній мовній підготовці та адаптувати стратегії навчання відповідно до потреб Збройних Сил. Саме тому, зазначене вище свідчить про те, що першочерговим завданням системи післядипломної освіти є забезпечення системного, безперервного, цілеспрямованого та цілісного розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ.

Окрім того, наявність значного обсягу наукових досліджень, в яких вивчаються особливості розвитку професійних компетентностей фахівців різних сфер, важливе наукове завдання – розвиток діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів із урахуванням військової специфіки, контексту їхньої професійної діяльності та сучасних викликів до військової освіти – залишається невирішеним.

Безперечно актуальність теми дослідження, посилюється низкою суперечностей, які потребували докладного наукового аналізу та вирішення. Саме тому вибір теми дисертаційного дослідження відповідає запитам сучасного суспільства.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Варто зазначити, що дисертаційне дослідження виконане у межах науково-дослідних робіт Національного університету оборони України, а саме: “Розроблення методики підготовки фахівців з мовного тестування в системі дистанційного навчання у Збройних Силах України” (державний реєстраційний номер 0121U000127) та “Удосконалення теоретичних основ підготовки для підвищення рівня методичної компетентності інструкторів з мовної підготовки засобами інформаційно-комунікаційних технологій (державний реєстраційний номер 0122U200153)”. Достовірність результатів

дослідження Ю. В. Гришук досягнуто шляхом застосування теоретичних і експериментальних (констатувального та формувального експериментів) методів наукового дослідження; застосування авторської методики розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів; статистичного аналізу отриманих даних за результатами педагогічного експерименту.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що:

- уперше обґрунтовано теоретичні засади та основні етапи педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у системі післядипломної освіти (цілепокладання; планування; проєктування педагогічної моделі розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ; впровадження розробленої педагогічної моделі; корегування педагогічної моделі), за допомогою якого процес розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ є результативним;

- удосконалено педагогічну модель розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ шляхом її доповнення суб'єкт-суб'єктним блоком, який відображає взаємодію між викладачами іноземних мов ВВНЗ і викладачем-фасилітатором, а також шляхом доповнення, адаптування, оптимізації наявних блоків педагогічної моделі розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ до специфіки їхньої діагностичної діяльності у системі військової освіти для досягнення необхідного результату у системі післядипломної освіти; методику розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ шляхом адаптування мети, завдань організаційних форм та змісту навчання (очного компоненту, дистанційного спецкурсу та тренінгу), методів і засобів навчання до контексту їхньої діагностувальної діяльності у системі військової освіти, які послідовно реалізуються на ціннісно-мотиваційному, основному та завершальному етапах.

Практична значення одержаних результатів дослідження полягає в реалізації педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів шляхом упровадження основних результатів дослідження в освітній процес, методичних рекомендацій щодо розвитку їхньої діагностичної, спецкурсу «Розвиток діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ», тренінгу “Основи статистичного аналізу тестових завдань”.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Національного університету оборони України (акт № 115/219 від 02.10.2023 року), Воєнно-дипломатичної академії імені Євгенія Березняка (акт № 122 від 25.09.2023 року), “Ужгородського національного університету” (акт № 115/35/227 від 13.10.2023 року), Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (акт № 111/35/229 від 20.10.2023 року). Позитивно оцінюємо як наукову, так і практичну важливість даної

дисертаційної роботи. У той же час, хочемо висловити деякі зауваження та висловити побажання для дискусії.

Характеристика основних положень роботи. Структура дисертації є обґрунтованою та логічною. Дослідження містить вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел (261 найменування, із них 55 – закордонних), змістовні 19 додатків на 74 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 314 сторінок, основний текст – 187 сторінок. Робота проілюстрована 49 таблицями, 9 рисунками та 3 формулами.

У вступі доведено актуальність дослідження, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, подано відомості про апробацію результатів дисертації та їх впровадження.

У першому розділі “Теоретичні засади розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів” на основі аналізу наукових досліджень та джерел, нормативно - правових документів і практичного досвіду доведено, що проблема розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов у вищих військових навчальних закладах є актуальною науковою темою в сучасній системі післядипломної освіти, оскільки має визначальне значення для ефективного та якісного оцінювання рівнів розвиненості іншомовної комунікативної компетентності військовослужбовців. З'ясовано, що викладачам іноземних мов вищих військових навчальних закладів потрібно володіти вмінням адекватно описувати та інтерпретувати результати діагностичних досліджень, робити діагностичні висновки для вдосконалення педагогічної практики та підвищення ефективності освітнього процесу загалом. Також було доповнене визначення “діагностична компетентність викладачів іноземних мов ВВНЗ”.

У другому розділі дисертації “Теоретичні та методичні основи педагогічного моделювання діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів у системі післядипломної освіти” детально описано й обґрунтовано етапи педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів й спроектовано відповідну модель, розкрито методику розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів.

У третьому розділі дисертації “Експериментальне дослідження педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів у системі післядипломної освіти” висвітлено результати сучасного стану сформованості діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ. Було проведено педагогічний експеримент із чотирма групами викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів – двома контрольними та двома експериментальними групами. Одержані експериментальні дані довели результативність апробації педагогічного моделювання та методики

розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів. Статистична значущість результатів дослідження було доведена відповідними методами математичної статистики.

Повнота викладення наукових положень та висновків в опублікованих працях. Основні положення та результати дисертації Грищук Юлії Володимирівни ґрунтовно висвітлено в 14 публікаціях (із них п'ять – у співавторстві), серед яких: шість статей у наукових фахових періодичних педагогічних виданнях України (серед яких п'ять у наукометричних виданнях); вісім – у матеріалах наукових конференцій.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаций.

Позитивно оцінюємо наукове та практичне значення дисертаційного дослідження, але водночас висловлюємо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У першому розділі дисерантка детально схарактеризувала методологічні підходи до розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів, однак з урахуванням того, що у роботі постійно акцентується увага на специфіці та контексті діяльності саме викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів, було б доречно більш детальніше дослідити саме контекстний підхід.

2. На наш погляд матеріал параграфу 2.4 про запровадження методики адаптивного розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищого військового навчального закладу більше має описовий характер. Також зазначена методика у дисертаційній роботі значно б виграла, якби дисерантка розкрила більш детальніше її адаптивність з застосуванням більш широкого спектру інноваційних методик, що доцільно запроваджувати в сучасній післядипломній освіті.

3. Дисерантка детально розкрила методику розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів, яка містить такі етапи: ціннісно-мотиваційний, основний та завершальний етапи. Проте на третьому етапі під час опису тренінгу (*стор. 143-144*), присвяченому статистичному аналізу тестових завдань, було б корисно обґрунтувати і проілюструвати прикладами, яким чином функціонує тренінг для інших видів тестів, а не лише для тестів за стандартом НАТО СТАНАГ 6001.

4. У дисертаційному дослідженні зустрічаються деякі орфографічні й стилістичні помилки й неточності, що не знижують загальної позитивної оцінки дослідження.

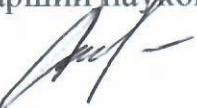
Висловлені зауваження та побажання не зменшують наукової цінності здійсненого дослідження, матеріали якого засвідчують наукову новизну, теоретичну та практичну значущість одержаних результатів, наукову зрілість автора. У цілому дисертаційна робота Грищук Юлії Володимирівни за змістом та формою є завершеним самостійним дослідженням.

Висновки. Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертація Грищук Юлії Володимирівни “Педагогічне

моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов у системі післядипломної освіти” є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. “Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації”, а також відповідає вимогам, передбаченим “Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор Грищук Юлія Володимирівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 “Освітні, педагогічні науки”.

Рецензент:

Начальник науково-методичного відділу аналізу та прогнозу освітньої діяльності науково-методичного центру організації освітньої діяльності Національного університету оборони України
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Леонід ОЛІЙНИК

16 01 2024 року

Підпис Олійника Леоніда Віталійовича засвідчує

ТВО Начальника адміністративного управління
Національного університету оборони України

Андрій УШАКОВ

16

01

2024 року